

Қоршаған ортамен таныстыру ойындарының картотекасы

**Мамыр
(Ересек топ)**

Карточка №1**«Сипаттамадан өсімдікті тап»**

Міндеті: өсімдіктер туралы түсініктерін кеңейту.

Шарты: Тәрбиеші өсімдіктердің бірі туралы егжей-тегжейлі айта бастайды. Алдымен, мысалы, оның қандай екенін атап өтеді («ағаш сияқты», «шөп сияқты»), содан кейін өсімдіктің сабағы бар-жоғын айтуды сұрайды. Педагог балалардың назарын жапырақтардың пішініне (дөңгелек, сопақша – қияр тәрізді, тар, ұзын), гүлдердің түсіне (негізгі түстер), олардың гүл сабындағы санына аударады. Бірінші сипаттама баяу қарқынмен беріледі, осылайша балалар мұғалім айтып отырғанның бәрін көріп, ой елегінен өткізеді. Сипаттаманы аяқтағаннан кейін тәрбиеші: «Мен сізге қандай өсімдік туралы айттым?» деп сұрайды. Балалар өсімдікті көрсетеді, мүмкін болса, атын атайды.

Біз балаларға топ бөлмесінде сипатталған өсімдіктерге ұқсас барлық өсімдіктерді табуды ұсына аламыз.

Карточка №2**«Ұя салып жатқан қуыршақ қайда тығылып жатыр?»**

Міндеті: өсімдіктер туралы түсініктерін кеңейту.

Шарты: Балаларға «олармен жасырынбақ ойнағысы келген» кішкентай матрешка көрсетіледі. Педагог балаларға көздерін жұмып отыруды сұрайды және осы уақытта ойыншықты өсімдіктердің бірінің артына тығып қояды. Содан кейін балалар көздерін ашады. «Ұя салатын қуыршақты қалай табуға болады? – деп сұрайды тәрбиеші. «Енді мен саған оның қайда жасырынғанын айтамын». Ал тәрбиеші ұя салатын қуыршақ артына «тығылған» өсімдіктің (ағаш, шөп сияқты) қандай болатынын айтады, оның сабағын, жапырақтарын (пішіні, өлшемі, беті), гүлдерін, олардың санын, түсін сипаттайды. Балалар тыңдайды, содан кейін өсімдікті көрсетіп, оны атайды.

Карточка №3**«Аты бойынша өсімдікті тап»**

Міндеті: өсімдіктер туралы түсініктерін кеңейту.

Шарты: Тәрбиеші топ бөлмесінде тұрған бөлме гүлін атайды, ал балалар оны табуы керек. Алдымен тәрбиеші барлық балаларға тапсырма береді: «Біздің топ бөлмесінен мен атаған өсімдікті кім тез тауып алады?» Содан кейін бірнеше баладан тапсырманы орындауды сұрайды. Балаларға бөлменің үлкен аумағынан аталған өсімдікті табу қиын болса, ойынды алдыңғы өсімдіктерге ұқсастықпен ойнауға болады, яғни таңдалған өсімдіктерді үстелге қоюға болады. Содан кейін бөлмеде өсімдікті табу ойынның күрделі нұсқасына айналады.

Карточка №4**«Болжам жасаңыз, біз оны табамыз»**

Міндеті: өсімдіктер туралы түсініктерін кеңейту.

Шарты: Бір бала есіктен шығады. Ол жүргізуші. Балалар қандай өсімдік, не туралы айтатындарын келіседі.

Жүргізуші қайтып келеді, ал балалар оған нені жоспарлағанын сипаттайды. Өңгімені мұқият тыңдап болған соң, жүргізуші зауытты атап, көрсетуі керек.

Карточка №5

«Сумен және сусыз» эксперименті

Міндеті: бақылау, тәжірибе және жұмыс арқылы өсімдіктердің тірі ағза екендігі және олардың өсуіне жер, топырақ, су, күн, жарық, ылғал, жылу қажет екендігі туралы түсінік беру.

Шарты: Ересек адам өсімдіктердің неліктен сусыз өмір сүре алмайтынын анықтауды ұсынады (өсімдік қурап қалады, жапырақтары құрғайды, жапырақтарда су бар); Бір өсімдік суарылып, екіншісі суарылмаса не болады (суармай өсімдік кеуіп, сарғайып, жапырақтары мен сабағы серпімділігін жоғалтады) Суаруға байланысты өсімдіктердің жағдайын бақылау нәтижелері курста сызылады бір аптаның. Өсімдіктердің суға тәуелділігінің моделін құру. Балалар өсімдік сусыз өмір сүре алмайды деген қорытынды жасайды.

Карточка №6

«Жарық пен қараңғыда» эксперименті

Міндеті: бақылау, тәжірибе және жұмыс арқылы өсімдіктердің тірі ағза екендігі және олардың өсуіне жер, топырақ, су, күн, жарық, ылғал, жылу қажет екендігі туралы түсінік беру.

Шарты: Ересек адам өсімдіктерге өмір үшін жарық қажет пе екенін анықтауды ұсынады. Кәстрөлді картон қақпағы бар өсімдік кесінділерімен жабыңыз. Тәжірибе нәтижелерін жеті-он күннен кейін сызыңыз (қалпақ астындағы гүл ақшыл және бозарған). Қақпақты алыңыз.

Жеті-он күннен кейін нәтижені қайтадан сызыңыз (жарықта гүл жасылға айналады, бұл онда тамақтанудың пайда болғанын білдіреді)

Карточка №7

Тәжірибе «Өсімдік тыныс ала алады ма?»

Міндеті: бақылау, тәжірибе және жұмыс арқылы өсімдіктердің тірі ағза екендігі және олардың өсуіне жер, топырақ, су, күн, жарық, ылғал, жылу қажет екендігі туралы түсінік беру.

Шарты: ересек адам өсімдіктердің тыныс алатынын, тыныс алатынын қалай дәлелдейтінін сұрайды. Балалар адамның тыныс алу процесі туралы білімдеріне сүйене отырып, тыныс алу кезінде ауаның өсімдікке кіріп-шығуы керектігін анықтайды. Түтік арқылы дем алыңыз және дем алыңыз. Содан кейін түтіктегі тесік вазелинмен жабылады. Балалар түтік арқылы тыныс алуға тырысады және вазелин ауаның өтуіне жол бермейді деген қорытындыға келеді. Өсімдіктердің жапырақтарында тыныс алатын өте кішкентай тесіктер бар деген болжам бар. Мұны тексеру үшін жапырақтың бір немесе екі жағын вазелинмен жағып, бір апта бойы күн сайын

жапырақтарды бақылаңыз.

Бір аптадан кейін олар қорытынды жасайды: жапырақтары астыңғы жағымен «тыныс алады», өйткені сол жапырақтар төменгі жағына вазелин жағып, өлді.

Карточка №8

Эксперимент «Кім жақсы?»

Міндеті: бақылау, тәжірибе және жұмыс арқылы өсімдіктердің тірі ағза екендігі және олардың өсуіне жер, топырақ, су, күн, жарық, ылғал, жылу қажет екендігі туралы түсінік беру.

Шарты: ересек адам өсімдіктердің топырақсыз ұзақ өмір сүре алатынын анықтауды ұсынады (олар мүмкін емес); Олар қай жерде жақсы өседі - суда немесе топырақта. Балалар герань шламын әртүрлі ыдыстарға салады - сумен, топырақпен. Бірінші жаңа жапырақ пайда болғанша оларды бақылаңыз. Тәжірибе нәтижелерін бақылау күнделігіне және өсімдіктің топыраққа тәуелділігінің үлгісі түрінде жазу (топырақтағы өсімдік тезірек жаңа жапырақ алады, өсімдік жақсы күш алады, өсімдік суда әлсіз)